

pro ACTIUNEA CATOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

«ECUMENISM EUROPEAN»

sinonim de unitate spirituala a Continentului nostru

«Actiune ecumenică europeană»: un titlu ca acesta, cu care «Pro Actiunea Catolică Română» intră în al XIV an de apariție, e fără îndoială un act de curaj, o sfidare a «puriștilor» limbii. Fiindcă «ecumenic» și «european» sunt termeni care se contrazic, primul implicând universalitatea acțiunii pentru refacerea unității Bisericii lui Christos, al doilea limitând această acțiune la hotarele Continentului nostru. Dacă am înfruntat riscurile probabilei polemice în jurul noului titlu al publicației noastre e datorită profundeii noastre convingeri că numai o Europă care își va fi regăsit, în unitatea spirituală și politică, drumul major al destinului său în lume, va putea respinge crescândă presiune a eternului său dușman din Răsărit—Rusia—și se va integra, la nivel de egalitate de mijloace și de forță, cu marile puteri continentale, în procesul de profundă transformare pe care îl trăește astăzi întreaga omenire.

Tragicele evenimente care încă odată au făcut să cadă, mai apăsătoare ca oricând, după scurta perioadă de «destindere», sinistra perdea de fier, pe destinele a 120 milioane de europeni, au denunțat marea slăbiciune a Continentului nostru, incapacitatea sa—de oarece desunit—de a se opune criminalei samavolnicii sovietice.

Europa, sfâșiată de interese contradictorii și desunită spiritual, a rămas să privească, neputincioasă și umilită, spectacolul tancurilor sovietice care se perindau pe drumurile Cehoslovaciei și patrolau hotarele României. Dacă Europa ar fi regăsit, în unitatea spirituală și nici măcar să viseze nebuneasca aventură a acestei invazii. Dacă cele patru sute de milioane de europeni ar fi constituit acea mare națiune continentală pe care promotorii unității europene ne-au arătat-o încă de la sfârșitul ultimului

Dr. Constantin Dragan
(La inaugurarea « Fundației Europeene Dragan » în Palma de Mallorca)

lui război, ei n'ar fi trebuit să îndure rușinea unei neputincioase capitulări morale, mai gravă, poate, pentru Occidentul liber chiar decât pentru popoarele implicate în tragedia acestei lamentabile reînnoțări de la o libertate abia întrevăzută la o reconfirmată sclavie.

Dar pentru a se ajunge la adevărata unitate nu sunt suficiente pacte care, unind forțele tuturor națiunilor Continentului, să-i garanteze apărarea militară, nu sunt suficiente acordurile economice care, anulând vămile, să-i sporească bunăstarea economică. Fiindcă unitate înseamnă în primul rând și mai presus de orice comuniune spirituală de aspirații, de idealuri, de credință.

Mai ales de credință. Atâta timp

cât Europa nu va ajunge la această unitate în credință, orice încercare de a strânge rândurile în jurul unei idei politice sau economice va fi un efemer joc al oportunistelor, condiționat de contingente totdeauna schimbătoare.

Istoria ne învață că singurele momente de adevărată unitate au fost, pentru Europa, acelea în care națiunile ei s'au unit pentru a-și apăra credința amenințată. Primejdia ateismului marxist nu e astăzi mai mică decât aceea care în veacul trecut a unit lumea creștină europeană într'un front unic împotriva turcilor păgâni. În fața acestui pericol, pe care nu ne mai este îngăduit să-l nesocotim sau să-l ocolim cu vise veleitare de « dialog », unitatea în credință vine încă odată să ne arăte căile salvării. Iată de ce noi identificăm în această unitate în credință a celor 26 națiuni ale Europei destinul liber al continentului nostru și misiunea sa de promotor al unității întru Christos a tuturor popoarelor pământului.

Un ecumenism circumscris în spațiul care a fost în veacuri focarul de iradiere al creștinismului în lume, e, în împrejurările actuale, un ecumenism de «emergență». Dar, vă întrebăm, de la instaurarea comunismului, Europa nu trăește, oare, într'un climat de permanentă emergență?

Când Europa își va fi regăsit, unitatea de credință, printr-un ecumenism vremelnic mutilat în semnificația sa universală, adică limitat la națiunile care o compun geografic și politic — credință religioasă, credință politică, credință, în capacitățile sale economice, credință în cultura sa — numai atunci își va putea relua rolul de Maestră a popoarelor și va putea birui, cu Evanghelia de dragoste a lui Christos, evanghelia marxistă a urei aducătoare de servitute și de moarte fără înviere.

Fundatia europeana Drăgan isi inaugureaza sediul dela Palma

La distanță de un an dela inaugurarea primului său sediu la Roma, în Palatul Rocca-giovine din Forul Traian — Fundația Europeană Drăgan e acum prezentă — din 19 Iunie — și în Spania, cu un sediu la Palma de Maiorca.

Alte filiale vor urma la Muenchen, la Paris și Atena, completând astfel ochiurile unei rețele de Institute de cultură cărora Constantin Drăgan le încredințează realizarea unui vast program de activități culturale și religioase chemate să dea un impuls nou ideii europene.

Ceremonia inaugurării, onorată de binecuvântarea Cardinalului-Decan Eugène Tisserant, Academician al Franței, și de prezența unui mare număr de personalități ale lumii culturale, a politicii și a învățământului, a întrunit reprezentanți ai unui grup de șaptesprezece Țări europene, ai Statelor Unite, ai Africii de Sud și ai Marocului, demonstrând, cu această participare transcontinentală, că inițiativa a trezit interes nu numai în Europa, ci și în alte părți.

Politică europeană, Cultură europeană, Economie europeană: acestea au fost cele trei direcții în care a spațiat programul manifestărilor dela Palma de Maiorca, încheiate cu trei zile de « Seminar marketing » și însuflețite de intervenții interesante, care au îmbrățișat vasta problemă a pieței spaniole și europene.

În intervenția sa Cardinalul Tisserant — care cu felul său simplu și uman de a se apropia de oricine, dela persoanele cele mai umile la cele mai suspuse, a emoționat pe toată lumea — a vorbit de marea contribuție dată culturii universale de Europa; contribuție a cărei expresie de imediată practicitate și utilitate — pe planul unificării culturilor — rămâne introducerea alfabetului latin, instrumentul cel mai potrivit pentru a exprima în scris gândirea omenească, cum a subliniat Cardinalul Tisserant.

O unificare în sensul adoptării alfabetului latin, adică european, de către toate țările lumii, ar însemna un mare pas înainte atât în răspândirea culturii cât și în înțelegerea dintre popoare — a spus în continuare Cardinalul-Decan.

Strălucitul filosof și eseist Denis de Rougemont, director al Centrului European de Cultură dela Geneva, a trasat apoi problema de bază a uniunii europene: o « Comunitate a culturii », prospectând — într-o formulare abia schițată — ceea ce pentru Domnia sa ar trebui să fie viitorul: o « federație de regiuni », în alte cuvinte « Europa Regiunilor ».

A luat apoi cuvântul doct. Constantin Drăgan, vorbind asupra temei « O COMUNITATE CULTURALĂ EUROPEANĂ ȘI O UNIVERSITATE EUROPEANĂ LA MAIORCA ».

Publicăm separat un amplu rezumat al conferinței Doct. Constantin Drăgan, al cărei text integral va face obiectul unei broșuri, acum în pregătire, care va fi trimisă multora dintre cititorii noștri.

Au fost zile încântătoare, cele petrecute la Palma, oraș vesel, plin de turiști, de plăcută gălăgie nocturnă, de bunăvoie.

Palma, vara, e unul din orașele cele mai cosmopolite ale lumii: o adunare nu numai europeană, ci deadreptul inter-continentală. Și trebuie să spunem că a fost în adevăr inspirată ideea de a se alege Spania — mai ales Palma de Maiorca — drept sediu al secretariatului general al Fundației. Fiindcă Europa începe aici și sfârșește la Marea Neagră. Spa-

nia, păstrătoare a atâtor comori de artă din toate veacurile, care fac splendidă mărturie fecundului geniu european, e o țară care invită la meditare asupra aceluia care a fost marclă vis al lui Konrad Adenauer, al lui Alcide De Gasperi, al lui Robert Schumann: o « Uniune Continentală Europeană ».

Vom trebui așadar să călcăm pe urmele acestor trei în adevăr mari și departe văzători « Părinți ai Europei ». Va fi desigur o întreprindere grea, și în care potrivnicile și neînțelegerile nu vor lipsi. Dar în 19 Iunie al acestui an a început, la Palma, cu curaj și entuziasm tineresc, o vastă operă de clari-

CONFERINȚA LUI CONSTANTIN DRĂGAN

Ideia centrală pe care Constantin Drăgan și-a structurat conferința e propunerea creierii unei « Comunități Europene a Culturii » care să realizeze pe tărâm cultural aceea coeziune și acca unitate a orientărilor care constituie, în domeniul economic, marile obiective ale Comunității Europene definite prin tratatul dela Roma.

Această Comunitate ar trebui să fie susținută de toate Fundațiile culturale și de toate Universitățile Europene. Acestor organisme, care nu trebuie confundate cu analogele instituții de cultură naționale, le-ar reveni sarcina de a « forma europenii de mâine ».

Un « Tratat European asupra Învățământului și a Cercetării Științifice », elaborat după modelul « Tratatului dela Roma », ar trebui să garanteze realizarea programului de acțiune al prospectatei « Comunități Europene a Culturii ».

Conferențiarul a examinat apoi situația politică, culturală și economică a Europei pe o perioadă care merge dela sfârșitul primului război mondial până în zilele noastre, oprindu-se asupra momentelor de afirmare a unității europene.

Europa la sfârșitul celui de al doilea război mondial

Ieșită dintr'un război sângeros de șase ani, Europa avea să devie un fel de fucid al învingătorilor efectivi. Cu totală lipsă a unei viziuni istorice — a subliniat conferențiarul — cum ne-au demonstrat ultimii douăzeci și cinci de ani, ei și-au împărțit cu tratate secrete lumea în zone de influență, impunând Europei Continentale — marea absență la masa dela Jalta — condiții incompatibile cu istoria ei și destinând-o zonei de influență rusești.

Ajutoarele planului Marshall pentru această Europă învinsă și vândută, au contribuit fără îndoială la refacerea ei economică, salvând-o în același timp de a cadea pradă comunismului. Grație acestor ajutoare economice naționale au fost reconstruite pe baze naționale. Dar cortina de fier, care acum împarte Europa în două zone politice și economice antagoniste, determină curând o situație care avea să degereze într'o autentică boală cronică a comerțului exterior, punând în același timp Țările răsăritene în condiția de a fi exploatare cu sălbătecie de către ruși, în a căror arie economică se găseau încadrate.

După lungi eforturi Europa occidentală, împărțită în State naționale suverane cu o putere economică limitată, reușea totuși să realizeze o organizație economică comunitară. Cine însă avea să profite direct de situația aceasta a fost în primul rând capitalul american « asociat », mai avansat în tehnologie, marketing și management.

ficare europeană, care își va da roadele.

Vrem apoi să mai spunem — și cu aceasta ne vom încheia cronică — că ospitalitatea oferită de Dna. Teresa Drăgan, în încântătoarea lor vilă dela Palma, a atins culmea în serata de închidere, cu o sută de oaspeți, cu un parc iluminat de făclii și însuflețit de muzică bună și de toată poezia pe care o oferă sufletului acest încântător petec de pământ în Baleare.

S-a încheiat astfel, într'un cadru de rafinată și elegantă ospitalitate, inaugurarea FUNDATIEI EUROPENE DRĂGAN în Spazia.

Efect al acestor investiții americane trebuia să fie « o societate bazată pe consumul maselor, o societate deschisă și o civilizație cu un nivel ridicat din punct de vedere tehnologic, însă lipsită de cultură ».

« Viitorul — a spus Constantin Drăgan — va hotărâ dacă vom deveni o colonie, sau dacă, printr'o punere la zi și o mai bună pregătire tehnică, vom redeveni stăpâni în casa noastră ».

Europa confederală și federală

Aspirația actuală. « idealul europenilor de azi », e acela de a avea un Stat care să le asigure o bună stare economică fără precedent în istorie. Consumul de masă — a atras atenția conferențiarul — presupune însă o producție și o distribuție de masă, lucruri posibile numai dacă se poate dispune de o mare piață, care la rândul ei cere valorizarea globală a unor vaste arii etnice nedespărțite de frontiere.

Or, e o realitate ca Statul național devine o formulă din ce în ce mai puțin răspunzătoare unui program economic de felul acesta. Pe de altă parte, a-l suprima într-o noapte, prin alegeri federale europene, cum au propus unii, e o formulă cu totul utopică. Pentru Constantin Drăgan singura formulă posibilă e aceea a unei « acțiuni graduale », începându-se cu realizarea unor uniuni de câteva State », pentru a se trece apoi la o « confederație care să unească în jurul aceleiași mese toate Țările europene (Rusia exclusă) independent de forma lor de guvernare, — cum sugera marele Adenauer — care renunțând în parte la propria suveranitate « absolută » (astăzi inexistentă!) să ajungă la o formă de Federație Europeană de regiuni etnice, politice, economice și administrative. În felul acesta Europa confederată a « patriilor » s-ar transforma într'o Europă națională federativă. Un exemplu îl avem încă de pe acum în Elveția, care în ciuda diferitelor sale naționalități, e un model de funcționalitate și începe să se transforme din Confederație în Federație.

Comunitate culturală

Iscălirea Tratatului dela Roma, în 1957, înseamnă începutul procesului de unificare a Europei. Se încearcă de atunci să se ajungă la formularea unei *comunități politice*, prin « politici economice comune », și la creierea unei suveranități supra-naționale.

Dar o Europă economică, care să nu fie unită și din punct de vedere spiritual — a relevat Constantin Drăgan — n'ar putea dura. O Europă unită numai prin ultimele descoperiri ale tehnicii, fără o Europă unită și prin cultură, fără o Comunitate Culturală, nu e compatibilă cu istoria sa, cu aspirațiile sale. Er fi o Europă fără suflet, o simplă expresie

geografică la nivelul vechilor colonii africane ».

« A defini Europa culturală, aceea a conștiinței, a mentalității europene, înseamnă a-i defini în același timp hotarele spirituale și fizice.

În interiorul acestor hotare nu e loc pentru ruși, vecinii noștri, care n'au reușit să se elibereze de mentalitatea lor asiatică. Ei exercită de veacuri presiuni asupra Europei, și nu pentru a-i asimila spiritul, ci pentru a o domina ».

Mijloace pentru creierea Comunității Culturale Europene

Primul lucru de făcut pentru a se ajunge la constituirea acestei Comunități Culturale e stipularea unui Tratat european asupra învățământului și a Cercetării Științifice — a sugerat Constantin Drăgan — luând drept model Tratatul dela Roma. Inițiativa aceasta — urgentă într'un moment în care problema universitară e la ordinea zilei, pretutindeni în Europa — ar putea fi luată de oricare dintre Statele europene. Ar fi însă preferabil ca problema aceasta să fie rezolvată în comun și în mod uniform. Si să nu se piardă timp ».

Dar pentru a forma o nouă mentalitate europeană, comună tuturor Statelor Continentului nostru, sunt necesare inițiative concrete. Aceste inițiative ar putea fi — după părerea conferențiarului — *Fundațiile Culturale și Universitățile europene.*

Fundații

Constantin Drăgan a dat ca exemplu de Fundații culturale — pe care domnia sa le socotește mijlocul cel mai eficient pentru a se ajunge la creierea acestei noi mentalități europene — marile Fundații americane (Carnegie, Ford, Baker-Harvard University).

Privitor la Fundația Europeană Drăgan conferențiarul a prospectat integrarea acestei Fundații într'o Federație de diferite Fundații naționale, condusă de personalități europene și subvenționată de diferitele societăți care fac parte din grup.

Creierea unor Universități autonome, libere și recunoscute de Stat cât privește compoziția corpului profesoral, a populației studențești și a facultăților, și care să excludă — cu angajamente inițiale din partea studenților — posibilitatea grevelor și desordinilor, ar putea rezolva în mod pozitiv problema scabroasă a agitațiilor studențești.

Parlamentul Europei, Consiliul Europei și marile organisme comunitare ar trebui să-și dea concursul pentru ca încă în anul în curs să fie emanat un Tratat asupra educației, a învățământului și a cercetării științifice în Europa — a spus Conferențiarul.

Odată cu problema învățământului universitar ar trebui înfruntată și problema unificării programelor învățământului secundar, bazându-l pe aceleași materii, pe aceiași ani de studiu, pentru a face posibilă obținerea unor titluri de studiu valabile în orice Universitate națională sau europeană. În aceste Universități s'ar putea forma, cu toate garanțiile de succes, adevărații europeni: acei conducători economici și politici de care Europa are azi atâta nevoie.

Si ținând seama de faptul că întreprinderile industriale absorb astăzi optzeci la sută din laureații Universităților, « e de datoria industriașilor să organizeze aceste noi Universități europene pe baze noi, nu tradiționale, cu titluri de studiu recunoscute de Stat, pentru a-și asigura un personal de direcție poliglot și bine pregătit, astăzi atât de căutat. Universitățile Europene, autonome », administrate ca și când ar fi întreprinderi, de oameni de studiu și de comerț, ar fi mult mai flexibile și mai a-

daptabile la necesitățile moderne, în continuă evoluție — a încheiat conferențiarul.

O Universitate Europeană la Palma de Maiorca

Revenind la tema constituirii unei Universități Europene la Maiorca, cu sediu la Palma, oraș de vaste posibilități și cu institute de cultură existente « in loco », conferențiarul a trasat liniile mari ale unui posibil program al doritei Universități dela Palma. Studenți din lumea întregă s'ar putea forma și educa « subt soarele Maiorcei », pentru a crea o nouă elită. Călăuziți și asistați de pro-

fesori provenind din toate națiunile europene, ei ar da științei, tehnicii și literelor o contribuție importantă, în permanență stimulați « ca și cum s-ar găsi într'un congres continuat cu o durată de mulți ani ».

O Universitate capabilă să dea înscrișilor săi largi posibilități de studiu și de cercetare, ar contribui apoi să împiedece, cel puțin în parte, preocupanta « fugă a creierelor » din această Europă a noastră atât de bogată în genii creatoare care au dat omenirii atâtea invenții de importanță determinantă pentru progresul și civilizația universală

Inaugurarea Fundației Europeene Dragan » la Palma de Mallorca (Spania). Dl. Dr. J. C. Dragan, scriitorul Denis de Rougemont și Rev. Viv. D. Antonio Perez Ramos.

Inaugurarea « Fundației Europeene Dragan » la Palma de Mallorca (Spania). Un aspect al sălii. În primul rând: Doamnele Teresa Dragan, Cornelia Dragan și Helea Moriglioni.

Spre un ecumenism "secular"

După rezultatele — destul de slabe — obținute cu metoda confruntărilor doctrinale, care s-a dovedit sterilă, dacă nu chiar periculoasă, întrucât riscă să dea naștere unui sincretism teologic aducător de confuzie, mișcarea ecumenică încearcă acum să-și arunce ancora la țărâmul mai sigur al realităților concrete, al problemelor sociale de interes comun pentru toate Bisericile.

Noua tactică ecumenică, exemplificată de temele desbaterilor întrunirii plenare a Consiliului Mondial al Bisericilor dela Uppsala, face obiectul unui interesant articol publicat de un mare cotidian din Roma, în care se subliniază această deplasare de accent dela doctrină la țărâmul problemelor temporale, dela controversa teologică la realitățile etico-sociale, considerate în raporturile lor cu Evangelia.

După ce relevă « punctele de fricțiune » ale precedentelor întruniri ale Consiliului Mondial al Bisericilor, autorul articolului — care iscălește cu pseudonimul « Helveticus » — denunță trecerea dela prima fază a unui ecumenism pe care-l definește « spiritual », la aceea a unui ecumenism « secular », preocupat numai de găsirea unei platforme comune tuturor Bisericilor, pentru rezolvarea exigențelor prezente ale omenirii. Această nouă expresie a ecumenismului pune « servirea lumii » în fruntea programului său de acțiune, uitând că unitatea trebuie să consistă « în primul rând într-o comuniune de credință și de cult ». În consecință — scrie autorul articolului citat — mișcarea ecumenică se găsește astăzi în situația de a trebui să înfrunte o mare primejdie: aceea ca Bisericile să fie la un moment dat ispitite să-și limiteze acțiunea la un simplu pragmatism social, punând deoparte orice preocupare de natură doctrinală.

Însuși faptul că cele șase secții pregătitoare ale întrunirii dela Uppsala au acordat atâta spațiu unor teme ca aceea a revoluției, a divorțului, a vieții sexuale și așa mai departe, confirmă temeritatea acestor temeri.

Ca « stăvilari » împotriva crescânderii suferințelor ale activismului ecumenic actual, autorul articolului urcă o intervenție a Bisericii ortodoxe.

Bisericile ortodoxe — scrie « Helveticus » — care astăzi constituie grupul confesional cel mai numeros în sânul Consiliului Mondial al Bisericilor (aproape a cincea parte) nu pot și nu vor putea fi în nici un caz de acord cu pozițiile acestui ecumenism « secular » de derivație protestantă, față de care se găsesc la antipod atât prin doctrină, cult și organizație bisericească, cât și prin raporturile lor cu lumea temporală.

Contribuția Bisericii ortodoxe, pentru a se face posibilă depășirea crizei pe care o traversează azi mișcarea ecumenică, poate fi determinantă. Cu aportul tradiției sale bisericești, liturgice și sacramentale ea ar putea pune o barieră spirituală eficientă în calea acestui sugestiv activism ecumenic. Integrându-se mai bine în Consiliul Bisericilor ea ar putea provoca o înnoire a metodelor și structurilor acestui organism, acuzat de a avea încă un caracter hotărât « protestant » și de a voi să instituționalizeze și să birocratizeze mișcarea ecumenică. O asemenea poziție a Consiliului nu poate fi decât în antiteză cu concepția ortodoxă, după care Biserica e mai curând o « familie de creștini » decât o organizație sau o alianță de Biserici din diferite părți ale Lumii.

În această eventuală acțiune a sa — sugerează « Helveticus » — care ar restitui ecu-

menismului caracterul și misiunea sa spirituală, Biserica ortodoxă ar putea găsi un ajutor important în Biserica Romano-Catolică, a cărei « sinceritate ecumenică » nu mai este pusă la îndoială nici chiar de cei mai îndârjiți adversari ai săi, fiind dovedită din belșug prin contactele și inițiativele ei de colaborare cu toate Bisericile Reformei și, în ultimii ani, cu Consiliul dela Geneva.

Conciliul Vatican II a indicat, cu realism și spirit de răspundere, misiunea ecumenismului. E o misiune în primul rând spirituală de refacere a unității creștine prin restabilirea comuniunii de credință și de cult.

Obiectivul acesta nu poate fi uitat sau pus deoparte în așteptarea unor « zile mai bune », care nu vor veni atâta timp cât energiile și interesul mișcării ecumenice se vor

manifesta și irosi în activități « para-ecumenice »; în acel « ecumenism practic » pe care Consiliul Mondial al Bisericilor îl indică acum drept principal obiectiv al efortului comun pentru împlinirea misiunii sociale a creștinismului. Acest obiectiv, însă, nu trebuie să primeze asupra chemării, asupra misiunii fundamentale a Bisericii, care este și trebuie să rămână mântuirea tuturor oamenilor prin aceeași credință.

Un ecumenism care ar pierde din vedere acest sfânt obiectiv n'ar mai putea fi considerat un instrument al unității voite de Christos, ci ar fi o formă de propagandă socială a Bisericii, expresia activismului exasperat al acelei « Biserici a lumii » care, renunțând la transcendență și la mister, tinde azi să îmbrățișeze idealurile ideologiilor materialiste.

Papa proclama autenticitatea moaștelor Sfântului Petru găsite acum zece ani în subteranele Bazilicii Vaticane

Doăzeci de mii de credincioși, printre care numeroase pelerinaje venite de pretutindeni pentru solemnitățile încheierii « Anului credinței », au ascultat, în cursul unei audiențe generale săptămânale, discursul în care Papa a confirmat autenticitatea moaștelor Sfântului Petru găsite, acum zece ani în subteranele Bazilicii Vaticane.

Primul anunț al descoperirii mormântului « Prințului Apostolilor » fusese dat în mesajul de Crăciun pronunțat de Pius XII în 1950. În același discurs Papa Pacelli amintise și prezența unor oase omenești găsite « pe marginea mormântului » sigur identificat ca aparținând Apostolului Petru, rastignit — cu capul în jos — la Roma, de Neron.

Cercetările executate ulterior nu putuseră însă stabili dacă oasele acelea aparțineau sigur rămășițelor pământești ale Apostolului. « Îndoiala aceasta — spusese atunci Papa Pacelli — Jasă totuși intactă realitatea istorică a mormântului ».

În cei 18 ani care s-au scurs dela anunțul importante descoperiri, noi cercetări, efectuate de competenți, au permis identificarea moaștelor Sfântului Petru, — a spus Paul VI — precizând că « aceasta nu înseamnă că cercetările, verificările, discuțiile și polemicele vor înceta » după proclamarea ca să spunem așa « oficială » a autenticității relievelor.

« În starea actuală a concluziilor arheologice și științifice — a spus Sfântul Părinte — socotim însă de datorita noastră să vă dăm atât vouă cât și Bisericii acest anunț fericit, obligați, cum suntem, să cinștim sfintele moaște susținute de o probă serioasă a autenticității lor ».

Resturile pământești ale Apostolului Petru, de care vorbea — cu laudabilă prudență — Pius XII în discursul din 1950, nu sunt cele identificate acum, la distanță de 18 ani, de știința modernă. Studii succesive au stabilit că oasele socotite atunci ca aparținând Apostolului martir, în realitate erau fragmente din scheletul unei femei în vârstă.

Adevăratele rămășițe pământești ale Sfântului Petru au fost găsite, acum zece ani, într-o nișă tăiată în zidul acoperit cu inscripții grecești și latine din imediata apro-

piere a « trofeului lui Gaius », înălțat de împăratul Constantin pe mormântul Apostolului.

În nișa aceasta, a explicat ziaristilor inginerul Francesco Vacchini, directorul Biuroului tehnic al Bazilicii Sf. Petru, prețioasa relievă a fost depusă în epoca constantiniană, pentru a fi pusă la adăpost de infiltrațiile apelor subterane.

De aici, în cursul primelor săpături, oasele găsite în nișa capitonată cu marmură și prevăzută cu o deschizătură prin care credincioșii își introduceau ofertele, au fost transportate, într-o casetă de lemn, în altă parte a catacombelor vaticane. Aici au fost apoi reperate de Dna. Margherita Guarducci, titulară a catedrei de epigrafie dela Universitatea din Roma, căreia i se datorește și identificarea mormântului Apostolului.

Examineate, apoi, de profesorul Correnti, titularul catedrei de antropologie dela Universitatea din Palermo, s-au dovedit a fi acelea ale unui om în vârstă de 60-70 ani, de corporatură robustă, care a trăit în veacul întâi al erei creștine.

Au fost deasemenea supuse la analize minuțioase pământul conținut în casetă împreună cu oasele omenești, fragmente de țesut de purpură și aur, monede din diferite epoci și oase de animale mici — toate examinate cu atenție de specialiști. Or, compoziția acestui pământ — argilă și nisip — e identică cu aceea a pământului dela baza « trofeului » constantinian și din mormintele vecine ale acestei primitive necropole creștine, care ocupa spațiul cuprins între Circul lui Neron și actuala Bazilică Vaticană.

Dar, dintre toate aceste elemente care identifică acum pe temei științific relieva, elementul cel mai impresionant rămâne o inscripție în limba greacă: « Petros eni », tradusă de Dna. Guarducci cu « Pietro è qui » (Petru e aici). Faptul că zidul acesta, care făcea parte din necropola creștină, a fost nu numai păstrat, dar chiar încorporat în monumentul construit de Constantin cel Mare și cunoscut ca « trofeul lui Gaius », confirmă în plin teza prezenței resturilor pământești ale lui Petru în nișa practică în acest zid.